

TÜRKİYE CUMHURİYETİ KÜLTÜR BAKANLIĞI
REPUBLIC OF TURKEY MINISTRY OF CULTURE

**İSTANBUL
FOUNDATION
FOR CULTURE
AND ARTS**

**İSTANBUL
KÜLTÜR
VE SANAT
VAKFI**

**ULUSLARARASI
İSTANBUL
MÜZİK FESTİVALİ**

**INTERNATIONAL
İSTANBUL
MUSIC FESTIVAL**

JUNE 15 HAZİRAN - JULY 12 TEMMUZ 1994

Avrupa Festivaller Birliği üyesi olan
Uluslararası İstanbul Müzik Festivali,
TC KÜLTÜR BAKANLIĞI ve
TC DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI'nın
değerli işbirliği ve katkılarıyla
düzenlenmektedir.

The International İstanbul Music Festival,
a member of the European Festival Association,
is organised with the valued cooperation and contributions of
the MINISTRY OF CULTURE and
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS.

Programda değişiklik hakkı saklıdır.
Programmes subject to alteration.

DRESDEN FİLARMONİ ORKESTRASI

THE DRESDEN PHILHARMONIC ORCHESTRA

Dr. Nejat F. Eczacıbaşı'nı Anma Konseri
Dedicated to the Memory of Dr. Nejat F. Eczacıbaşı

MICHEL PLASSON, şef conductor

BRUNO LEONARDO GELBER, piyano piano

Johannes Brahms (1833-1897)

Piyano Konçertosu No.1, Re Minör Op.15 Piano Concerto No.1 in D Minor, Op.15

Maestoso

Adagio

Rondo. Allegro non troppo

Ara Intermission

Johannes Brahms

Senfoni No.1, Do Minör Op.68 Symphony No.1 in C Minor, Op.68

Un poco sostenuto-Allegro

Andante sostenuto

Un poco Allegretto e gracioso

Adagio-Più Andante-Allegro non troppo, ma con brío-Più Allegro

15.6.1994, Aya Irini Müzesi, 19.00 St. Irene Church, 7.00 pm

Eczacıbaşı

ALMANYA
FEDERAL CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

TÜRK HAVA YOLLARI

*Katkılarından dolayı ECZACIBAŞI HOLDİNG A.Ş. ve
ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI'na teşekkür ederiz.
We are grateful to ECZACIBAŞI HOLDİNG A.Ş. and THE MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY for their contributions.
Topluluğun nakliyesi TÜRK HAVA YOLLARI A.O. tarafından sağlanmıştır.
Transportation by kind courtesy of TURKISH AIRLINES.*

MICHEL PLASSON

■ Müzisyen bir aileden gelen ve Paris'te doğan Plasson Lazare Levy ile piyano çalıştı, Paris Konservatuari'nda vurma çalgılar ve şeflik eğitimi gördü, birincilik ödülü ile mezun oldu.

1962'de Besançon uluslararası yarışmasında birincilik kazanan Plasson, Charles Munch'ün önerisi üzerine ertesi yıl ABD'ye giderek Leinsdorf, Monteux ve Stokowski ile çalıştı. 1965'de Fransa'ya döndü ve Metz'e müzik yönetmeni olarak atandı. 1968 yılında Capitole de Toulouse Orkestrası ve Operası'nın sürekli şefi, kısa süre sonra da müzik yönetmeni ve 1973'de de sanat yönetmeni oldu. 1974'de eski tahlil halini 3000 kişilik bir konser salonu haline getirdi ve bu tarihten sonra da Capitole de Toulouse Orkestrası konserlerini bu salonda vermeye başladı.

1977'de Jorge Lavelli'nin bu binada Fidelio'yu sahneye koymasına, Michel Plasson'un senfonik müziğin yanısıra Aida, Nürnberg'in Usta Şarkıcıları, Carmen, Salome, Faust, Parsifal, Nabucco gibi operaları yönetmesi ve orkestranın 1980'de "Capitole de Toulouse Ulusal Orkestrası" adını almasıyla Toulouse, uluslararası bir müzik merkezi haline geldi. Michel Plasson operayı halka sevdirmek amacıyla 1984'de Paris-Bercy'deki Omnisport salonunda Aida'yı yönetti (16 gösteride 200.000 izleyici), bunu 1985'de Turandot (21 gösteri) ve Nabucco (16 gösteri) izledi.

Michel Plasson, verdiği yeni beste siparişlerini Capitole de Toulouse Orkestrası ile seslendirerek Fransız müziğinin gelişmesine büyük özen göstermektedir. Ayrıca EMI ve Deutsche Grammophon gibi plak şirketleri için Capitole de Toulouse Orkestrası ile doldurduğu plaklarla klasik ve çağdaş Fransız müziği ile az bilinen Fransız bestecilerinin dünyada tanınmasını sağlamaktadır. Bu çalışmalar nedeniyle kısa zaman önce Plasson yılın orkestra şefi, orkestra ile

birlikte yaptığı Massenet'nin Don Quichotte operası için de yılın opera kaydı ödülünü aldı.

Capitole de Toulouse Orkestrası'nın yanısıra Paris, Berlin, Londra, New York, Viyana, Münih, Hamburg, Zürih, Leipzig, Washington, Chicago, Dresden, Tokyo, San Francisco'da orkestralar ve operalar yöneten Plasson 1994 başında, uzun süredir konuk şefliğini yaptığı Dresden Filarmoni Orkestrası'nın müzik yönetmenliğine atanmıştır. Güzel Sanatlar Akademisi tarafından verilen 1990 Florence Gould Büyük Ödülünü alan Michel Plasson'a 1992 yılında Fransız Kültür ve İletişim Bakanlığı tarafından "Commandeur de l'Ordre des Arts et Lettres" madalyası, kısa zaman önce de "Officier de la Légion d'Honneur" verilmiştir.

■ Born in Paris to a musical family Michel Plasson started to study the piano with Lazare Levy and graduated with a first prize from the Paris Conservatoire, where he studied percussion and orchestra conducting. In 1962 he received the first prize at the Besançon International Competition and the following year, on the advice of Charles Munch, he went to the United States, where he worked with Leinsdorf, Monteux and Stokowski. After his return to France in 1965 he was appointed to Metz as musical director. In 1968 he became the permanent conductor of the Capitole de Toulouse Orchestra and Opera, of which he shortly afterwards became musical director and, in 1973 artistic director of the same. In 1974 he converted the old grain market into a 3000 seating capacity concert hall which became the permanent hall of the Orchestre du Capitole de Toulouse.

Toulouse became a real international music centre following Jorge Lavelli production of Fidelio in this building in 1977, and Michel Plasson, in addition to symphonic concerts, conducted such operas as Aida, Meistersingers, Carmen, Salome, Faust, Parsifal and Nabucco. In 1980 the orchestra was entrusted with the new name of the Orchestre National du Capitole de Toulouse. In 1984 Plasson conducted Aida at the Omnisport hall at Paris-Bercy which

attracted 200,000 spectators in 16 performances and repeated the same for Turandot (21 performances) and Nabucco (16 performances) in 1985. Michel Plasson has also encouraged the development of French music by commissioning new works which he has premiered with the Orchestre National du Capitole de Toulouse. French classical and contemporary works, as well as some less known French composers, have become universally known through his recordings with the Orchestra for EMI and Deutsche Grammophon. For his efforts in the development of music he was recently nominated as The Conductor of The Year, and his recording with the Orchestre National du Capitole de Toulouse of Massenet's Don Quixote was awarded "The Best Opera Recording of the Year".

Michel Plasson has also conducted orchestras and operas in Paris, Berlin, London, New York, Vienna, Munich, Hamburg, Zurich, Leipzig, Washington, Chicago, Dresden, Tokyo and San Francisco. In 1994 he was appointed music director of the Dresden Philharmonic Orchestra, with which he has been collaborating for many years as guest conductor.

In 1990 Michel Plasson received the prestigious Florence Gould Award and, in 1992 he became "Commandeur de l'Ordre des Arts et Lettres" awarded by the French Ministry of Culture and Communication, as well as "Officier de la Légion d'Honneur".

BRUNO LEONARDO GELBER

■ Avusturyalı, Fransız ve İtalyan kökenli müzisyen bir ailenin oğlu olan sanatçı Arjantin'de doğdu. Üç yaşında piyano çalmaya başladı ve halk önündeki ilk konserini de beş yaşında yine Arjantin'de verdi. Altı yaşında, ünlü piyanist Martha Argerich'in de öğretmeni olan Vincenzo Scaramuzza ile eğitim görmeye başladı. Yedi yaşında çocuk felcine yakalanarak bir yıl yatmak zorunda kalmasına karşın piyano çalışmalarını sürdürdü. 19 yaşında Fransız Hükümeti'nin bursuyla Paris'e geldi ve Marguerite Long ile çalışmaya başladı. Marguerite Long Piyano Yarışması'nda aldığı üçüncülük

ödülünden sonra uluslararası müzik kariyerine başlayan sanatçı, resitallerinin yanısıra Ansermet, Kempe, Leitner, Szell ve Krips gibi, o dönemin ünlü şefleri yönetimindeki orkestralar eşliğinde konserler verdi. Bruno Gelber'in geleceğin önemli piyanistlerinden biri olacağını gören Arthur Rubinstein onu, kendisiyle birlikte Reichenbach'ın filminde rol alması için seçti.

Bruno Gelber EMI firması için doldurduğu Schumann, Beethoven, Chopin, Schubert, Liszt ve Brahms'ın eserlerini içeren birçok resital plağının yanısıra Beethoven'ın üçüncü ve beşinci konçertoları ile Brahms'ın birinci ve ikinci konçertolarının kaydını yaptı. Beethoven'ın tüm piyano sonatlarını Denon için doldurdu. Bu plaklar için Plak Büyük Ödülü, Plak Dostları Ödülü ile, iki kez de Charles Cross Akademi Büyük Ödülü'nü kazandı.

En az kırk ülkede, ikibinden fazla konser veren sanatçı, Berlin ve New York Filarmoni, Tokyo NHK, Fransız Ulusal, Philadelphia ve Cleveland gibi ünlü orkestraların yanısıra Dresden Filarmoni Orkestrası ile ilk kez 1971'de, daha sonra da 1976 ve 1992'da çaldı. Uluslararası İstanbul Festivali'nin yanısıra Salzburg, Aix-en-Provence, Lucerne, Zürih, Granada gibi müzik festivallerine katıldı.

■ Born in Argentina to a family of Austrian, French and Italian origin Bruno Leonardo Gelber started to play the piano at the age of three and gave his first concert in his native country when he was only five. At the age of six he started to study with Vincenzo Scaramuzza who was also the teacher of the well known pianist Martha Argerich. Although he was confined to bed for one year for poliomyelitis he eagerly continued practising his piano. At the age of nineteen Bruno Gelber went to Paris on a scholarship given by the French government and began his studies with Marguerite Long. He started a successful international career after receiving the third prize at the Marguerite Long Piano Competition and, besides his recitals, he played as soloist with orchestras under renowned conductor such as Ansermet, Kempe,

Leitner, Maazel, Szell and Krips. Arthur Rubinstein, realising that Bruno Gelber was destined to become one of the leading pianists of our time, invited him to feature together with himself in Reichenbach's film.

Bruno Gelber has recorded for EMI many recital programmes of works by Schumann, Beethoven, Chopin, Schubert, Liszt and Brahms as well as Beethoven's third and fifth concertos and, the first and second concertos by Brahms. He has also made recordings of all the Beethoven piano sonatas for Denon. He has been awarded the Grand Prix de Disque, the Friends of Record Prize and, on two occasions, the Grand Prix de l'Academie Charles Cross.

Bruno Gelber has given more than 2000 concerts in forty countries all over the world and has performed as soloist with of such orchestras as the Berlin and New York Philharmonics, the NHK of Tokyo, Orchestre National de France, and the Philadelphia and Cleveland Orchestras, to name only a few. He performed for the first time with the Dresden Philharmonic Orchestra in 1971 following this by concerts in 1976 and 1992. He has also appeared in most of the international music festivals, Istanbul, Salzburg, Aix-en-Provence, Lucerne, Zurich and Granada.

Brahms: Piyano Konçertosu No.1

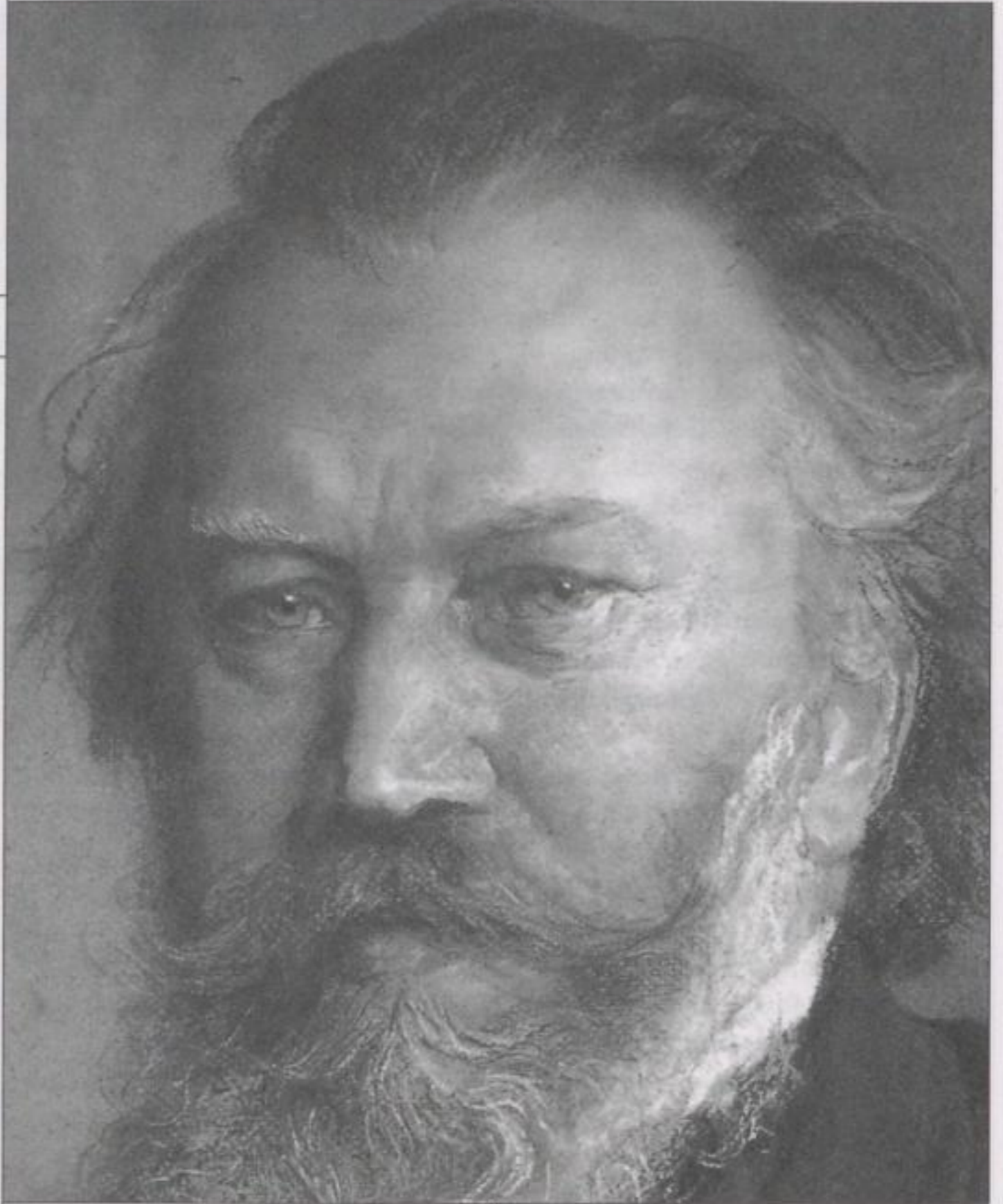
Johannes Brahms, ilk büyük orkestra eseri olan I. Piyano Konçertosu'nu bestelemek için kararsızlıklarla geçen uzun bir zaman ve emek harcamış, eser birçok değişiklikten sonra bugünkü haline gelmiştir. Önce dört bölümlü bir senfoni yazmayı düşünmüş; ancak orkestra yazısına kendini yeterli görmeyen 21 yaşındaki besteci bu fikrini iki piyano için sonat olarak gerçekleştirmiştir. 1854 yılında Clara Schumann ile çaldığı bu sonatı beğenmemiş, kemancı Joseph Joachim'e yazdığı mektupta Re minör sonatının iki piyanoyla çalınmasının doyurucu olmadığını belirtmiş; bir yıl sonra da konçertonun ilk bölümünü bir senfonik bölüm olarak tamamlamıştır. 1856'da ise bunu, bütünüyle bir piyano konçertosu haline getirmeyi planlamış ve her safhada da, çok saygı duyduğu Clara

Schumann ile Joachim'in fikirlerini almıştır. Sonatın ilk iki bölümünü konçertoda değerlendirmiş, üçüncü bölümünü Alman Requiem'inde kullanmak üzere saklamış ve yeni bir final yazmıştır.

22 Ocak 1859'da ilk kez Hamburg'da seslendirilen konçerto beğenilmemiş, Leipzig'te ise ısıklanmış; ancak üçüncü çalınışında, Mart 1859'da Joachim'in yönetimindeki Hamburg yorumu başarı kazanmıştı. Eser alışılmış tarzda bir konçerto değildi: Piyano konsertant değil, orkestraya yardımcı olan bir ortak gibiydi; piyano ile orkestra arasında bir yarışma yoktu. "Piyanolu Senfoni" adı takılan bu konçertoda piyano, solist çalgı görevi yerine zorunlu (obligato) partisini yürüten bir orkestra çalgısı durumundaydı. Orkestrada ise romantik çağın parlak, etkileyici unsurları kullanılmamış; yaylı çalgılar bir bütün olarak değil, solist gibi düşünülmüştü. Bu yüzden Breitkopf-Haertel yayınevi konçertoyu basmayı

kabul etmemiş, eser ancak 1861'de Rieter-Biedermann yayınevinde basılmıştı.

25 dakika süren 6/4'lük ölçüdeki I. Bölümde (Maestoso) orkestranın, iki piyano için yazılan eski sonatın birinci piyano partisini çaldığı gözlenebilir. Ancak birinci ve ikinci piyano zaman zaman değişmektedir. Eser uzun ve dramatik bir girişle başlar, orkestra güçlü (fortissimo) şekilde hemen temayı belirler. Timpanilerin gürleyici eşliğinde yaylıların uzun trilleri duyulur. Yalvarıcı bir yan tema kemanlarda yansır. İkinci temayı, yavaşça giren piyano sunar. Bölümün en ilgi çekici yeri, piyanonun Fa majör tondaki uzun ve zengin armonili melodisiyle ana temanın tekrar belirmesidir (poco più moderato). Daha sonra tatlı bir ezgi kornolarla sergilenir. Piyanonun tekrar girişiyle eser konçerto stiline döner. Yine 6/4'lük ölçüde fakat Re majör tondaki 2. Bölüm (Adagio), gerçekten Brahms'a uymayan bir ağırlıktadır.

Adeta büyük bir dinsel sükunet içindeki matem havasını yansıtır gibidir. Üç bölmeli olan Adagio'da hüznü ve ciddi tablolar çizilir. Brahms, 1856'da ölen arkadaşı ve yol göstereni Robert Schumann'ı anmak istemiş, bölümün başına bunu belirten Latince bir ibare koymuştur: "Tanrı'nın adına gelen, ki o takdis edilsin".

2/4'lük ölçüdeki Rondo biçimindeki 3. Bölüm (Allegro non troppo) piyanonun canlı ve mücadelecî girişle başlamasına karşın yine de tam neşeli değildir. Bu ana temadan üzüntülü, ya da enerjik yan temalar doğar. Birinci bölümün ana teması yine, bu kez virtüozca sergilenir. Piyaniste teknik bakımdan ustalığını gösterme fırsatı doğar: Dördüncü ve beşinci parmakla triller, güç akorlar, fortissimo pasajlar ve parlak bir kadanstan sonra eser, çoşkun bir finalle sona erer. (Süre 45')

Brahms: Senfoni No. I

Johannes Brahms'ın 1855'de taslaklarını hazırladığı, ancak 20 yıl sonra 1876'da tamamlayabildiği ilk senfonisi armoni zenginliği, dramatik ve lirik unsurların ustaca değerlendirilişi, duygusal yoğunluğu ve besteciye özgü anlatım özellikleriyle onun en iyi eserlerindedir. Ünlü orkestra yöneticisi Hans von Bülow bu senfoniye onuncu olarak adlandırmış ve dokuz senfoni yazar Beethoven'i ima etmek istemiştir. Gerçekten de Brahms yıllarca Beethoven'in büyüklüğünün etkisini duyarak yaşamış, bu yüzden ilk senfonik bestesini yazmakta gecikmiştir. Çoğu kez Beethoven'in Do minör beşinci senfonisine benzetilen eserin dramatik ve patetik karakterli başlangıcı, parlak ve yaşama bağlı finale dönüşür. Girişte duyulan ana tema, Beethoven'in beşinci senfonisindeki gibi, bütün senfoninin ana fikridir.

İlk kez 4 Kasım 1876'da Karlsruhe'de seslendirilen senfoninin I. Bölümü, 6/8'lik ölçüdeki, Do minör tondaki çekingen tempolu ancak görkemli (Un poco sostenuto-Allegro) bir girişle başlar. Timpani ve kontrabassların uzayan sesleri eşliğinde yarım tonlu

(kromatik) olarak keman ve viyolonselere gelişen motif, senfoninin çekirdeğidir. Yaylıların sunduğu temadan sonra kısa bir geçişle Allegro'ya ulaşılır. Yine kromatik seslerin kullanılışı birinci temayı belirler. Obuaların duyurduğu yalvaran ezgi ise ikinci temadır. Klarinet ve kornoyla süren tema, yaylı çalgıların sert motifi ile kesilir. Bu kez majör tonda beliren son, bu anlaşmazlığı gidermiş, ferahlık getirmiş gibidir.

3/4'lük ölçüdeki 2. Bölümde (Andante sostenuto) barışçı ve sakin bir hava hakimdir. Birinci bölümün kromatik seslerinin yarattığı huzursuzluk yavaş yavaş kaybolur. Obuanın şarkısına korno ve solo keman da katılır.

2/4'lük ölçüdeki 3. Bölüm (Un poco Allegretto e grazioso), Beethoven senfonilerindeki Scherzo havasındaki üçüncü bölümünün aksine Brahms'a özgü sakin, sevimli ve neşeli tablolar çizer. Tahta üfleme ve yaylı çalgılar arasındaki diyalog ile zarif Trio'da beliren hava daha da sakindir. Ancak temaların birleşip ayrıldığı, bir oda müziği güzelliğiyle çalgılara eşit olanaklar sağlayan bölüm sanki bir çözüm bekler: Birinci bölümün ciddi kromatik teması yeniden belirilmiş, sorunlar çözülmüştür.

4/4'lük ölçüdeki 4. Bölüm (Adagio-Andante-Allegro) istenilen cevabı getirir. Üç bölmeli final, birinci bölümü hatırlatan trajik gerilimle başlar. Sınırlı pizzicato'lar, tahta üfleme çalgılarda

duyulan tutkulu resitatif ve bunu izleyen timpaninin güçlü girişi daha sonra kaybolur; orkestra sanki nefes almaktadır. Bölümün Andante'sinde orkestranın zarif ve ancak işitilen tremolosu eşliğinde kornonun basit ve enerjik ezgisi -Do minör tonda duyulur. Flüt de neşeye buna katılır. Trombonlarda yansıyan koral biçimindeki kısa geçit bu neşeli atmosferi destekler. Kornonun canlı ezgisinin tekrar duyulmasıyla finalin Allegro bölmesine geçilir.

Beethoven'in dokuzuncu senfonisinin koralini "Neşeye Övgü"nü anımsatan ana tema hemen girer. Ezgi aynı neşeli karakterde yan temalarla gelişir. Karanlık güçler yenilmiştir; zaferi belirleyen neşeli ritmdeki melodi kemanların güzel sonoriteli Sol telinde kuvvetle yansır. Adagio'nun minör tondaki karanlık teması, majörde bütün parlaklığıyla belirir. Yine Adagio'daki sınırlı pizzicato ve Andante'deki basit korno ezgisi bu kez majör tonda zirveye ulaşmakta, neşeye hizmet etmektedir. Eser, bitiş hazırlayan bu çoşku ve parlak tempo hızlanmasıyla (stretta) son bulur. (Süre 40')